

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 258/09-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť V., a. s., B., zastúpenej A., s. r. o., za ktorú koná Mgr. M. M., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 178/2008-197 z 18. decembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. marca 2009 doručená sťažnosť V., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 2

ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Cob 178/2008-197 z 18. decembra 2008, ktorou žiadala vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. (1) Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 18. decembra 2008 vo veci sp. zn. 2 Cob 178/2008 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. (1) Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. (1) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 18. decembra 2008 vo veci sp. zn. 2 Cob 178/2008 porušené bolo.

3. Základné právo sťažovateľa konať v súlade s princípom zmluvnej autonómie podľa čl. 2 ods. (3) Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 18. decembra 2008 vo veci sp. zn. 2 Cob 178/2008 porušené bolo.

4. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 178/2008 z 18. decembra 2008 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave vec na ďalšie konanie.

5. Krajský súd v Bratislave je sťažovateľovi povinný do rúk jeho právneho zástupcu uhradiť trovy konania, ktoré mu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky vznikli.“

Z podanej sťažnosti a pripojeného spisu Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 42 Cb 185/2007 vyplynulo, že sťažovateľ je ako žalovaný účastníkom konania, v ktorom sa proti nemu domáha spoločnosť A., a. s., P. (ďalej len „žalobca“), určenia neplatnosti výpovedí z 3. septembra 2007 zo zmlúv o vedení bežných účtov z 15. augusta 2007 uzatvorených medzi účastníkmi konania. Potom ako žalobca doručil okresnému súdu 26. októbra 2007 žalobu, namietol sťažovateľ v podaní doručenom okresnému súdu 11. marca 2008 nedostatok právomoci súdu a konanie navrhol zastaviť. Vo svojom podaní dôvodil tým, že súčasťou zmlúv o vedení bežných účtov sú aj Všeobecné obchodné podmienky sťažovateľa na depozitné produkty, ktoré nadobudli účinnosť 1. februára 2007 (ďalej len „všeobecné obchodné podmienky“), v čl. 11.5 ktorých je uvedené: „V akomkoľvek spore, o akomkoľvek nároku alebo rozpore zo Zmluvy alebo

v súvislosti s ňou (vrátane všetkých otázok týkajúcich sa jej existencie, platnosti alebo ukončenia) bude rozhodovať Rozhodcovský súd pri Asociácii bánk Slovenskej republiky podľa jeho rozhodcovských pravidiel, ktoré sa na základe tohto odkazu stávajú súčasťou Zmluvy. Sídлом rozhodcovského konania bude Bratislava. Jazykom rozhodcovského konania bude slovenský jazyk.“

Podľa názoru sťažovateľa z uvedeného je zrejmé, že okresný súd nemá právomoc spor prerokovať a rozhodnúť, pretože rozhodcovská doložka bola platne medzi účastníkmi dojednaná, a to aj preto, že ide o spor, ktorý je možné skončiť súdnym zmierom, čo je jedna z podmienok, za splnenia ktorej vec možno prerokovať pred rozhodcami, a spor teda nie je vylúčený z rozhodcovského konania.

Okresný súd uznesením č. k. 42 Cb 185/2007-166 z 30. júna 2008 konanie zastavil s tým, že po právoplatnosti tohto uznesenia bude vec postúpená Stálemu rozhodcovskému súdu Slovenskej bankovej asociácie a žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že ani žalobca nespochybnil to, že všeobecné obchodné podmienky sú súčasťou zmlúv o vedení bežných účtov. Pokiaľ žalobca tvrdil, že dojednaná rozhodcovská doložka je neplatná, pretože nespĺňa náležitosti vyžadované v § 4 ods. 2 a 3 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov, všeobecné obchodné podmienky žalobca nemal k dispozícii, neboli pevne so zmluvou spojené, nepodpísal ich na znak súhlasu s nimi a zmluva o vedení bežného účtu neobsahuje určitý odkaz na konkrétne obchodné podmienky sťažovateľa, ktoré sa majú na právny vzťah účastníkov vzťahovať, okresný súd dospel k záveru, že z uzatvorených zmlúv o vedení bežných účtov je zrejmé, že sa ne vzťahujú práve všeobecné obchodné podmienky, na ktoré sťažovateľ poukazuje, tieto boli súčasťou zmlúv o vedení bežných účtov, z ktorých je zrejmé, že žalobca sa s nimi oboznámil a súhlasil s nimi. Podľa názoru okresného súdu v tejto situácii už nie je významné, či boli všeobecné obchodné podmienky sťažovateľa so zmluvou pevne spojené, alebo nie. Keďže nedostatok právomoci súdu je neodstrániteľným nedostatkom podmienok konania, musel okresný súd konanie zastaviť.

Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 42 Cb 185/2007-166 z 30. júna 2008 podal odvolanie žalobca, ktorý tvrdil, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil, a preto odvolaciemu súdu navrhol, aby jeho rozhodnutie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ navrhol krajskému súdu, aby uznesenie okresného súdu č. k. 42 Cb 185/2007-166 z 30. júna 2008 ako vecne správne potvrdil.

Krajský súd o podanom odvolaní žalobcu rozhodol uznesením č. k. 2 Cob 178/2008-197 z 18. decembra 2008 tak, že uznesenie okresného súdu č. k. 42 Cb 185/2007-166 z 30. júna 2008 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uviedol:

„Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p. a po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Podľa § 1 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, tento zákon upravuje

a) rozhodovanie majetkových sporov vzniknutých z tuzemských a z medzinárodných obchodnoprávných a občianskoprávných vzťahov, ak je miesto rozhodcovského konania v Slovenskej republike

b) uznanie a výkon tuzemských a cudzích rozhodcovských rozhodnutí v Slovenskej republike

Podľa § 1 ods. 2 zák. č. 244/2002 Z. z. v rozhodcovskom konaní možno rozhodovať len spory, ktoré účastníci konania pred súdom môžu skončiť súdnym zmierom.

Podľa § 99 ods. 1 veta prvá O. s. p., ak to povaha vecí pripúšťa, môžu účastníci skončiť konanie súdnym zmierom.

Odsek 2 zák. č. 244/2002 Z. z. obmedzuje možnosť zmluvných strán podrobiť rozhodcovskému konaniu len tie spory, ktoré možno skončiť pred súdom súdnym zmierom.

V danej veci sa nejedná o vec, ktorej povaha pripúšťa skončenie konania súdnym zmierom v zmysle § 99 ods. 1 O. s. p., pretože predmetom žaloby je určenie neplatnosti výpovedí zo zmlúv o bežných účtoch, teda určovací návrh podľa § 80 písm. c) O. s. p.

Podľa § 80 písm. c) O. s. p., návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Ustanovenie § 99 ods. 1, ani ust. § 67 O. s. p., ani ďalšie ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku neustanovujú konkrétne, ktoré veci podľa povahy pripúšťajú skončenie konania súdnym zmierom. Podľa hmotnoprávnej stránky danej veci s poukazom na predmet žaloby zo dňa 26. 10. 2007 nemožno konštatovať, že konanie o určenie neplatnosti právneho úkonu (výpovedí zo zmlúv) je takým, ktoré možno skončiť súdnym zmierom.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že napriek platnosti písomnej formy rozhodcovskej zmluvy predmetný spor nemožno rozhodnúť v rozhodcovskom konaní a napriek námietke žalovaného, uplatnenej v zmysle § 106 ods. 1 O. s. p. je na prejednanie tejto žaloby daná právomoc súdu podľa § 7 O. s. p.

Odvolací súd preto podľa § 221 ods. 1 písm. f) a h) ods. 2 O. s. p. napadnuté uznesenie prvostupňového súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.“

Uznesenie krajského súdu č. k. 2 Cob 178/2008-197 z 18. decembra 2008 nadobudlo právoplatnosť 19. januára 2009.

Sťažnosť ústavnému súdu pre porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 2 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru týmto uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob 178/2008-197 z 18. decembra 2008 odôvodnil sťažovateľ tým, že týmto rozhodnutím bol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, ktorým bol stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie, ako aj tým, že krajský súd svoje rozhodnutie nezdôvodnil dostatočne a presvedčivo, a to najmä preto, že krajský súd neodôvodnil svoj názor, podľa ktorého spor o neplatnosť výpovedí z rozhodcovských zmlúv nemôže skončiť súdnym zmierom, čo malo byť dôvodom, pre ktorý je spor sťažovateľa vylúčený z prerokovania veci rozhodcami.

Sťažovateľ vo vzťahu k tvrdenému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy argumentoval ďalej tým, že zákonným sudcom je i rozhodca rozhodcovského súdu, čo vyplýva i z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva uvádzanej sťažovateľom, a v jeho prípade napadnutým rozhodnutím došlo k jeho odňatiu takto určenému zákonnému sudcovi, pretože dojednanie sťažovateľa a žalobcu

o rozhodcovskej doložke je platné. Krajský súd založil svoje rozhodnutie na názore, podľa ktorého pre „povahu vecí“ tento spor nemožno rozhodnúť pred rozhodcami, pretože ide o konanie, ktoré nemožno skončiť súdnym zmierom. Tento názor krajského súdu považuje sťažovateľ za nesprávny, pretože podľa jeho presvedčenia v rozhodcovskom konaní možno rozhodnúť aj spory určovacie. Podľa názoru sťažovateľa konanie vedené pred okresným súdom možno skončiť aj súdnym zmierom, pretože platí, že povaha veci pripúšťa súdny zmier všade tam, kde sa má rozhodovať o právach a povinnostiach, s ktorými môžu účastníci disponovať v rámci zmluvnej voľnosti s ohľadom na ktoré, v prípade ich spornosti, môžu uzatvoriť dohodu o urovaní podľa § 585 a nasl. Občianskeho zákonníka. Preto vydaním napadnutého rozhodnutia došlo zo strany krajského súdu k procesnému postupu, na základe ktorého o právach a povinnostiach účastníkov v súčasnosti rozhoduje iný súd než ten, ktorého právomoc bola dojednaná v súlade s platným právom.

K porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob 178/2008-197 z 18. decembra 2008 došlo preto, že toto rozhodnutie krajského súdu nevychádza z platného práva, neobsahuje dostatok relevantných dôvodov, je extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti a nevysporiadava sa dostatočne s argumentáciou uvedenou účastníkom v konaní a z týchto dôvodov ho treba považovať za arbitrárne.

Porušenie čl. 2 ods. 3 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob 178/2008-197 z 18. decembra 2008 vidí sťažovateľ v tom, že jedným zo základných atribútov právneho štátu je rešpektovanie autonómnej sféry jednotlivca v súkromnoprávnej rovine, čo znamená, že štát môže do tejto sféry zasiahnuť iba vtedy, ak to odôvodňuje požiadavka verejného záujmu, a takýto zásah musí byť vždy proporcionálny s ohľadom na ním sledované ciele. Spôsob, akým krajský súd interpretoval relevantné ustanovenia právnych predpisov, principiálne poprel zásadu zmluvnej autonómie, v dôsledku čoho je ústavne nekonformný a navyše jeho dôsledkom je zmarenie legitímnych očakávaní sťažovateľa, ktorý platne uzatvoril rozhodcovskú doložku, pokiaľ ide o právomoc rozhodcovského súdu, a sklamanie

dôvery sťažovateľa v právny predpis platný a účinný v čase uzatvorenie tejto rozhodcovskej doložky, čím došlo i k porušeniu princípu právnej istoty.

Ústavný súd má podľa názoru sťažovateľa na prerokovanie tejto sťažnosti právomoc z dôvodu, že proti uzneseniu krajského súdu č. k. 2 Cob 178/2008-197 z 18. decembra 2008 nemôže podať odvolanie ani dovolanie, a teda vyčerpal opravné prostriedky i iné prostriedky na ochranu svojich základných práv a slobôd a nemá inú možnosť brániť sa proti protiústavným dôsledkom rozhodnutia krajského súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 tohto zákona návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne

neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namietal porušenie označených základných práv uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob 178/2008-197 z 18. decembra 2008, ktorým bolo rozhodnuté tak, že uznesenie okresného súdu č. k. 42 Cb 185/2007-166 z 30. júna 2008 o zastavení konania pre nedostatok právomoci bolo zrušené a vec bola okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie. Sťažovateľ je presvedčený o tom, že právny názor, ktorý krajský súd vyslovil vo vzťahu k právomoci okresného súdu vo veci konať, je nesprávny.

Ako vyplýva z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Hoci je pravdou, že právny názor vyslovený krajským súdom v jeho uznesení je pre okresný súd v ďalšom konaní záväzný, napriek tomu treba sťažnosť sťažovateľa považovať za predčasnú. Až po právoplatnom ukončení veci (po využití všetkých dostupných a účinných opravných prostriedkov) by prichádzalo do úvahy, aby sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia jeho veci všeobecnými súdmi.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že neostalo iné, než sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2009